

BUKOVINIAN STATE
MEDICAL UNIVERSITY
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ȘTEFAN CEL MARE
UNIVERSITY
OF SUCEAVA
СУЧАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ШТЕФАНА ЧЕЛ МАРЕ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

AKTUALINI PYTANNIA SUSPILINIH
NAUK TA ISTORII MEDITSINI
(APSNIM)

CURRENT ISSUES OF SOCIAL
STUDIES AND HISTORY OF
MEDICINE

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ
ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
И ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ

ENJEUX ACTUELS DES SCIENCES
SOCIALES ET DE L'HISTOIRE DE
LA MEDECINE

Спільний українсько-румунський науковий журнал
Joint Ukrainian-Romanian scientific journal

2025, 1 (39)

<i>Журнал засновано в 2013 р. Перереєстровано 27.07.2015 р. у Міністерстві юстиції України (Свід. № 21495-11295ПП – Сер. КВ)</i>	<i>Journal started publishing in 2013 year. Re-registered in the Ministry of Justice of Ukraine 27.07.2015 p (Cert.of registr. № 21495-11295ПП – Ser. KB)</i>
<i>Журнал включено до Категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України з історичних та філологічних наук (Наказ МОН України № 409 від 17.03.2020 р.)</i>	<i>Journal is on the List of Scientific Professional publication of the Ministry of Education and Science of Ukraine Category «B», entitled to publish main results of dissertations in different fields of Historical sciences and Philological sciences (order № 409 of 17.03.2020)</i>
<i>Журнал включено до Реєстру у сфері медіа (Ріш. № 690 від 07.03.2024 р.; Національна Рада України з питань телебачення та радіомовлення). Ідентифікатор медіа R30-03090.</i>	<i>The Journal is included in the Register in the field of media (Dec. № 690, 07.03.2024; National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting). Media ID R30-03090.</i>

Editors-in-Chief: Dr. of History, Prof. **Antoni Moysey** (Bukovinian State Medical University)
Dr. of History, Prof. **Stefan Purici** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Executive Editors: Dr. of Philology, Prof. **Antonina Anistratenko**, responsible for the electronic version of the journal

Ph.D., Assoc. Prof. **Yulia Rusnak** (Bukovinian State Medical University)

Ph.D., Assoc. Prof. **Tetyana Nykyforuk** (Bukovinian State Medical University)

Dr. of History, Assoc. Prof. **Harieta Mareci Sabol** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Editors Assistants: Ph.D., Lecturer **Vasile M. Demciuc** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Responsible for the Bibliographic description of the references: Svitlana Tulevska

Journal was registered in the international scientometric and bibliographical database **EBSCO**, **Index Copernicus**, **Directory of Open Access Journals (DOAJ)**, **Ulrichs Web**, **Erih Plus**, **Scientific Indexing Services**, **Index of Turkish Education**, **Infobase Index**, **World Cat**, **DRJI**, **MIAR**, **Root indexing**, has published in database: **Google Scholar**, **SCIARY** (World Wide Science Educational Library), **Scientific periodicals of Ukraine**, **CEEOL** (Germany), **e-library**.

EDITORIAL BOARD:

SOCIAL SCIENCES

History: Prof. *Onoriu Colăcel*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof., *Serhiy Dobrshanskyi*, Ph. D., Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Assoc. Prof. *Gennadii Kazakevych*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Michel Kerautret*, Dr. of History, Ecole des Hautes études en sciences sociales (Paris, France); Prof. *Zenon Kohut*, Dr. of History, Alberta University (Edmonton, Canada); Prof. *Anatoliy Kotsur*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Kurochkin*, Dr. of History, M. Rylskyi Institute of Art, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Yuri Makar*, Dr. of History, Academician of the Ukrainian Academy of History, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Senior Research Associate *Paul Meerts*, Dr. of History, Institute of International Relations Clingendael (The Hague, Netherlands); Prof. *Olimpia Mitric*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Gheorghe Onișoru*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nataliya Petrova*, Ph. D., I. I. Mechnikov National University of Odesa (Ukraine); Assoc. Prof. *Florin Pintescu*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Acad. *Stepan Pavliuk*, Dr. of History, Director of the Institute of Ethnology, Academy of Sciences (Ukraine); Acad. *Anna Skrypnyk*, Dr. of History, Director of the Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Andrzej Wawryniuk*, Dr. of History, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Cholmie (Poland);

Philology: Prof. *Bertrand Badiou*, Dr. of Philology, Ecole normale supérieure (Paris, France); Prof. *Piotr Borek*, Dr. of Philology, Head of the Polish Philology Institute Krakiv Pedagogical University (Poland); Assoc. Prof. *Carmen Dărbăș*, Dr. of Philology, Kliment Ohridski University of Sofia (Bulgaria); Prof. *Mircea A. Diaconu*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Evelina-Mezalina Graur*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Adam Falowski*, Dr. of Philology, Head of the East Slavic Philology Institute Jagiellonian University (Poland); Prof. *Roma Franko*, Dr. Of Philology, University of Saskatchewan (Canada); Assoc. Prof. *Anastasiya Lepetiukha*, Kharkiv national pedagogical university named after H. Skovoroda (Ukraine); Assoc. Prof. *Simona-Aida Manolache*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Chief Research Worker *Anna-Maria Sorescu-Marinkovich*, Dr. of Philology, Balkan Institute at Serbian Academy of Sciences and Art (Belgrad, Serbia); Prof. *Hanna Martynova*, Dr. of Philology, Bohdan Chmelnytskyi Cherkasy National University (Ukraine); Prof. *Ovidiu Morar*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Mihaela Violeta Munteanu*, Dr. of Philology, Technical University of Cluj-Napoca (Romania); Prof. *Rodica-Mărioara Nagy*, Dr. of Filology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Felix-Narcis Nikolau*, Dr. Of Philology, Lunds universitet (Sweden); Prof. *Antoaneta Olteanu*, Dr. of Philology, Bucharest University (Romania); Assoc. Prof. *Oleksandr Rak*, Ph. D. of Philology, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Nataliya Rusnak*, Dr. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Dr. of Filology, Prof. *Svitlana Shabat-Savka*, Ph. D. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);

Philosophy: Prof. *Sorin Tudor Maxim*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Diego Sanches Mecka*, Dr. of Philosophy, National University of Distance Education (Madrid, Spain); Assoc. Prof. *George Neamțu*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Bogdan Popoveniuc*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nina Zoriy*, Ph. D. of Philosophy, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

HISTORY OF MEDICINE:

Assoc. Prof. *Carmen Cornelia Bălan*, Dr. of Psychology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Dr. med. Dipl.-Psych, MBA, *Gerhardt Dammann*, Chief of Psychiatrische Klinik Münsterlingen and the psychiatric services Thurgau (Switzerland); Prof. *Alexander Fediv*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Ivashyuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Alfred Prits*, Dr. of Psychology, President of World Psychology Union Head of Psychotherapy and Psychoanalysis Institute in Vienna (Austria); Assoc. Prof. *Nadia Laura Serdenciu*, Dr. of Educational Sciences, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Viktor Tashchuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Dmytro Tyntyuk*, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N. Testemitsanu (R. Moldova); Prof. *Bohdan Vasylevskiy*, Dr. of Medicine, Chief of Psychosomatik Institute (Warsaw, Poland); Prof. *Vasyl Cheban*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія «Історичні та філологічні науки» || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series «Historical and philological sciences»/ Редколегія: А. Мойсей, Ш. Пуріч. Чернівці—Сучава: БДМУ. 2025. № 2 (38). 190 с.

ISSN: 2311-9896; EISSN 2411-6181

The actual problems of world history, history of Ukraine, history of religion, ethnogenesis and traditional culture of peoples, archeology, philosophy, linguistics, literature and history of medicine are investigated in the journal. The journal is the international edition according to the sphere of extension and geography of the authors.

ББК 60я53+5г.я43

The journal is published in paper and electronic version with the resolution of the academic council of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (Decision № 9. Date: 29.05.2025).

The authors are responsible for the selection, accuracy of given information, citations, proper names, geographical names and other data.

Publishing: 2-4 issues a year. Languages: Ukrainian, English, Romanian.

Address: Ukraine, 58000, Chernivtsi, Heroiv Maidanu str., 3, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies.
Tel.:(0372) 520871. **E-mail:** snim@bsmu.edu.ua; society@bsmu.edu.ua

The electronic version of the journal is available on the Web sites: <http://apsnim.bsmu.edu.ua>; <http://doaj.org> (DOAJ); <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (National V.Vernadskijlibrary web-site); <https://journals.indexcopernicus.com/representative/issue/list> (Copernicus ICI).

ЗМІСТ (SUMMARY)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ HISTORICAL SCIENCE

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ HISTORY OF UKRAINE

- Мойсей Антоній.** ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА СВВ. АРХАНГЕЛІВ МИХАЇЛА І ГАВРИЇЛА В РОШІ: ВІД ДЕРЕВ'ЯНОЇ ЦЕРКВИ (1768) ДО МУРОВАНОГО ХРАМУ (1900) С. 6-28
Moysey Antoniý. The Orthodox Church of the Sts. Archangels Michael and Gabriel in Roscha: from a Wooden Church (1768) to a Masonry Building (1900)
- Мойсей Антоній, Геруш Ігор, Аністратенко Антоніна.** СЕЛЯНСЬКЕ ЗАВОРУШЕННЯ В РОШІ 1871 Р.: РЕКОНСТРУКЦІЯ МАЛОВІДОМОГО ПРОТЕСТУ ЗА АРХІВНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ С. 29-35
Moysey Antoniý, Gerush Igor, Anistratenko Antonina. The peasant uprising in rosha in 1871: a reconstruction of a little-known protest from archival sources
- Юрій Михайло.** ПРОЛЕТКУЛЬТ, УКРАЇНІЗАЦІЯ ТА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА С. 36-40
Yuriy Mykhailo. Proletkult, Ukrainization and Ukrainian Culture

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ WORLD HISTORY

- Воротняк Іван.** ПОКЛИК МЕЧА Й МАНДРІВ: ІДЕОЛОГІЯ, МАСКУЛІННІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОХОДІВ ВІКІНГІВ С. 41-48
Vorotniak Ivan. The call of sword and journey: ideology, masculinity, and the driving forces of viking raids
- Філей Володимир.** ГАБСБУРЗЬКА МОДЕЛЬ ДИНАСТИЧНОГО КОНТРОЛЮ У 15-16 СТ. С. 49-55
Filei Volodymyr. The Habsburg Model of Dynastic Control in the 15th-16th Centuries

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ HISTORY OF MEDICINE

- Волошинович Наталія.** ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ ПОЛЬСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ С. 56-60
Voloshynovych Nataliia. Innovative technologies in the classroom with students: implementing the experience of the Polish education system at the Department of Obstetrics and Gynecology.
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** ОПТИМІЗАЦІЯ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ С. 61-63
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. Optimisation of psycho-correctional work among adolescents with deviant behaviour
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** ЗАСТОСУВАННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ТА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В ПСИХІАТРИЧНІЙ ПРАКТИЦІ С. 64-67
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. Application of preventive work and medical and social rehabilitation in psychiatric practice

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ PHILOLOGICAL SCIENCE

МОВОЗНАВСТВО LINGUISTICS

- Никифорук Тетяна, Рак Олександр, Бебих Валентина, Зазуля Ірина.** ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ФАХОВА МОВА» У ЛІНГВІСТИЦІ, ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТЕРМІН», ВИМОГИ ДО ТЕРМІНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ С. 68-72
Nykyforuk Tetyana, Rak Oleksandr, Bebykh Valentyna, Zazulia Iryna. Theoretical understanding of the definition of the concept «specialized language» in linguistics, the definition of the concept «term», requirements for the term and peculiarities of the functioning of medical terminology

УКРАЇНСЬКА МОВА UKRAINIAN LANGUAGE

- Максим Оксана'юк, Струк Іванна.** ДО ПИТАННЯ ПРО СИНТАКСИЧНУ СИНОНІМІЮ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ ТА ПІДРЯДНИХ КОНСТРУКЦІЙ С. 73-78
Maksymiyk Oksana, Struk Ivanna. On the question of syntactic synonymy of adverbial and subordinate constructions

Руснак Наталія, Кібак Діана, Руснак Юлія, Андрієць Валерія. АНТРОПОНІМИ В ІДІОСТИЛІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ «ГҀДЗИК», «ГҀДЗИК 2. ДЕСЯТЬ РОКІВ ПО ТОМУ») С. 79-84
Rusnak Natalia, Kibak Diana, Rusnak Yulia, Andriyets Valeria. Anthroponyms in the idiostyle of Iren Rozdobudko (based on the literary texts «Button», «Button 2. Ten Years Later»)

Теслицька Галина. КОМУНІКАТИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕЧЕНЬ З ОДНОРІДНИМИ ЧЛЕНАМИ С. 85-89
Teslitska Halyna. Communicative and stylistic potential of sentences with homogeneous parts

Шабат-Савка Світлана. ОДНОСКЛАДНІ НОМІНАТИВНІ РЕЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЕКСПРЕСИВІЗАЦІЇ ПИСЬМЕННИЦЬКОГО МОВОСТИЛЮ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА С. 90-95
Shabat-Savka Svitlana. Simple nominative sentences and expressive style in Oleksandr Dovzhenko's work.

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ GERMAN LANGUAGES

Бебих Валентина, Рак Олександр, Никифорок Тетяна. КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ КОНЦЕПТОСФЕРИ «РЕНАВІЛІТАЦІЇ» В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ: ДЕФІНІЦІЇ, СТРУКТУРА, СИСТЕМНІ ЗВ'ЯЗКИ С. 96-102
Bebykh Valentyna, Rak Oleksandr, Nykyforuk Tetyana. Conceptual modeling of the structure of «rehabilitation» conceptosphere in English medical discourse: definitions, structure, systemic relations.

Стегніцька Любов, Нікіфорчук Жанна, Якимчук Віра. ЕМОТИВНІ ТРИГЕРИ У TED-ПРОМОВАХ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ С. 103-109
Stegnitska Liubov, Nykiforchuk Zhanna, Yakymchuk Vira. Emotional triggers in TED-talks on physical rehabilitation.

РОМАНСЬКІ МОВИ ROMAN LANGUAGES

Синиця Валентина, Мироник Олена. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛАТИНСЬКИХ СПЕЦИФІЧНИХ ФОБІЙ З ГІПЕРОНІМАМИ *ZOORHOVIA* ET *ENTOMORHOVIA* С. 110-113
Synysia Valentyna, Myronyk Olena. Lexical and semantic analysis of Latin specific phobias with hyperonyms *zoophobia* and *entomophobia*.

Синиця Валентина, Беляєва Олена, Лисанець Юлія, Мироник Олена. ЛІНГВІСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД ЛАТИНСЬКИМИ ТЕРМІНАМИ NOMINA ACTIONIS ГАЛУЗІ РЕАБІЛІТАЦІЇ С. 114-117
Synysia Valentyna, Bielieva Olena, Lysanets Yuliia, Myronyk Olena. A linguistic analysis of latin nomina actionis terms in the field of rehabilitation

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО TRANSLATION STUDIES

Наместюк Світлана, Рак Олександр, Нікіфорчук Жанна, Зазуля Ірина. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА МІФ ПРО ДОНБАС. ФІКЦІЙНІ ТА КРИТИЧНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У ФРАНКОФОННОМУ ПРОСТОРІ С. 118-122
Namestiuk Svitlana, Nykiforchuk Zhanna, Rak Oleksandr, Zazulia Iryna. Contemporary ukrainian literature and the myth of Donbass. Fictional and critical representations in the francophone area

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ METHODOLOGY OF TEACHING IN HIGHER SCHOOL

Даскалюк Оксана, Іваночко Євгенія. КАЗКИ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ШКОЛЯРІВ С. 123-127
Daskalyuk Oksana, Ivanochko Yevheniia. The use of fairy tales as educational resources for developing communication skills in school-aged children

Кульбабська Олена. ФОРМИ Й МЕТОДИ РОБОТИ З ФІЛОЛОГІЧНО ОБДАРОВАНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ С. 128-132
Kulbabska Olena. Forms and Methods of Work with Philologically Gifted Learners.

Навчук Галина, Навчук Ігор, Собко Діана. ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА НОВОГО ПОКОЛІННЯ УКРАЇНЦІВ В АСПЕКТІ СЬОГОДЕННЯ С. 133-138
Navchuk Halyna, Navchuk Ihor, Sobko Diana. Patriotic education of the new generation of ukrainians in the context of the present day

Семенко Віталій. РОЛЬ НІМЕЦЬКИХ КУЛЬТУРНИХ СТАНДАРТИВ У ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ С. 139-144
Semenko Vitalii. The role of German cultural standards in learning of the German language.

Шатілова Наталія. КУЛЬТУРА НАУКОВОГО ТЕКСТУ: ТИПОВІ ПОМИЛКИ В РІЗНОЖАНРОВИХ РОБОТАХ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ С. 145-149
Shatilova Nataliia. Culture of scientific text: typical errors in different genre works of philology students

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО LITERARY STUDIES

Войтенко Леся. НАСИЛЛЯ ЯК КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ У СУЧАСНІЙ ДРАМАТУРГІЇ
Voitenko Lesia. Violence as a communicative strategy in contemporary dramaturgy C. 150-155

Сиваченко Галина. ПАРРЕСІЯ ЯК ПАМ'ЯТЬ ЖАНРУ І ТЕКСТУ В ТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА
ВИННИЧЕНКА-ЕМІГРАНТА (ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІШЕЛЯ ФУКО)
Syvachenko Galyna. Parression as the memory of genre and text in the work of Volodymyr Vynnychenko-emigrant
(interpretation by michel foucault). C. 156-165

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА UKRAINIAN LITERATURE

Аністратенко Антоніна. СУЧАСНІ РОМАНИ В ЖАНРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ІСТОРІЇ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ
СУПРОТИВУ УКРАЇНЦІВ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ (ЧАСТИНА II)
Anistratenko Antonina. Modern novels in the genre of alternative history as an implementation of the resistance of
Ukrainians to russian aggression (the second part) C. 166-173

ПУБЛІЦИСТИКА І ФОЛЬКЛОР PUBLICISTIC STUDIES AND FOLKLORE

Ковалець Лідія. ЗАДЛЯ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНІ
ТЕКСТИ НА СТОРІНКАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ 1933-1940 РОКІВ «УКРАЇНСЬКА
ЛАСТІВКА»
Kovalets Lidiia. For the Cultivation of National Identity: Folkloric-Ethnographic Texts in the Pages of the Chernivtsi
Children's Magazine «Ukrainska Lastivka» (1933-1940). C. 174-182

РЕЦЕНЗІЇ REVIEWS

Меленчук Ольга. РЕЦЕНЗІЯ НА КНИЖКУ «ЯРОСЛАВА: СПОГАДИ ПРО ЯРОСЛАВУ МЕЛЬНИЧУК, ЇЇ
ВИБРАНІ СТАТТІ ТА БІБЛІОГРАФІЯ» / УПОРЯД. БОГДАН МЕЛЬНИЧУК, ЛІДІЯ КОВАЛЕЦЬ, ТЕТЯНА
МУРАШЕВИЧ. ЧЕРНІВЦІ: ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «БУКРЕК», 2025. 452 С. 27 С. ІЛ.
Melenchuk Olha. Review of the book «Yaroslava: memoirs of Yaroslava Melnychuk, her selected articles and
bibliography» / editorial. Bohdan Melnychuk, Lydia Kovalets, Tetyana Murashevych. Chernivtsi: Publishing house
«Bukrek», 2025. 452 p. 27 p. Illustrations. C. 183-184

Мойсей Антоній. Рецензія на книгу: Михайло Юрій Війна Росії проти України: парадокси задзеркала. Чернівці,
2025, 400 с.
Moysey Antonyi. Book review: Mykhailo Yuriy. Russia's war against Ukraine: paradoxes of the looking glass. Chernivtsi,
2025, 400 p. C. 185-187

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ (Requirements for the articles) C. 188

**РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ: МИХАЙЛО ЮРІЙ
ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ПАРАДОКСИ
ЗАДЗЕРКАЛЛЯ.
ЧЕРНІВЦІ, 2025, 400 С.**

Антоній МОЙСЕЙ

Буковинський державний медичний університет, Чернівці (Україна),
antoniimoisei@bsmu.edu.ua

**BOOK REVIEW: MYKHAILO YURIY
RUSSIA'S WAR AGAINST UKRAINE: PARADOXES
OF THE LOOKING GLASS.
CHERNIVTSI, 2025, 400 P.**

Antoni MOYSEY

Bukovinian State Medical University, Chernivtsi (Ukraine),
ORCID ID: 0000-0001-5295-2271 RESEARCHER ID S-5261-2016

Moysey Antoni. Book review: Mykhailo Yuriy. Russia's war against Ukraine: paradoxes of the looking glass. Chernivtsi, 2025, 400 p.

The book, in the context of humanitarian interdisciplinarity, a combination of historical, philosophical, political, sociological, ethnopolitical and cultural methods of cognition, examines in the format of scientific and journalistic essays the peculiarities of the Russian ethnic group, its mentality, and culture. It is proved on the basis of historical facts that it has no relation to the commonality with the Ukrainian people. The stages of the formation of the Russian state are considered, the formation of an authoritarian regime here, the Asian mode of production and the further development of this system into a totalitarian one with the coming to power of the Bolsheviks. Much attention is paid to V. Putin – his psychological portrait is revealed, the reasons and features that led to a special political system – Putinism. The book also pays great attention to the Ukrainian looking-glass, which is limited to 33 years of independence. It is about the peculiarity and importance of the first vector step that we take in our lives and the further fate after this step. This first step was taken by the former party worker L. Kravchuk, which in principle differed from the step that V. Chornovil proposed. As a result, this led to oligarchization, which flourished under L. Kuchma. The author also focused on the features of the presidential rule of the President of Ukraine V. Zelensky, on the indirect role in his rise to power in the postmodern era.

Key words: *Russia's war against Ukraine, aggression, looking through the looking glass, Putinism, oligarchy.*

Геноцидно-окупаційна війна РФ проти України стала викликом для кожного українця, включаючи й істориків. Вона спонукала їх активніше допомагати суспільству осмислювати її жахіття через призму історії, яка також є потужною зброєю. Не випадково на тлі війни помітно зріс суспільний запит на історичні знання, які консолідують суспільство, піднімають моральний дух нації, роблять її сильнішою і впевненішою в перемозі над ворогом. Складовою війни став історичний інформаційний фронт, активізувалась просвітницька місія істориків у традиційних і електронних засобах масової інформації, в соціальних мережах, зросла їх роль у поширенні знань, в активній протидії дезінформації кремлівської пропаганди. Вже в перші місяці війни визначив своє місце і Михайло Федорович, зосередившись на дослідженні не лише тих процесів, подій, явищ і постатей, які на поверхні, але й тих, що за «кулісами», в «задзеркаллі», тобто певною мірою приховані від читача, замовчуються, залишаються ніби за кадром і потребують наукового аналізу та незаангажованого погляду зсередини.

Умовно монографія складається з двох тісно пов'язаних між собою частин: українського і російського задзеркалля. Чому умовно? Бо у фокусі обох домінують наративи про Україну, з акцентом на витоки, сутність і реалізацію споконвічно агресивної стратегії Росії щодо України, яка в усі часи вибудовувалася так, щоб колонізувати і розчленувати її територію, поневолити український народ, асимілювати

його, зруйнувати ідентичність, розколоти суспільство. Не вдаючись до переказу змісту, зосередимось на загальній характеристиці праці з виокремленням найбільш важливих і актуальних проблем.

З-поміж головних сюжетних ліній книги можна виділити такі:

– аналіз тоталітаристської, шовіністичної сутності сучасної путінської Росії, її геополітики з ретроспективним поглядом на ординське, царське, імперське і радянське минуле. Автор з властивим йому вмінням проникає в глибини російської історії, розтинає генетичні, ментальні та ідеологічні пласти великодержавництва і україноненавистництва. Це дозволило дійти висновку, що з приходом у 2000 р. до влади Путіна в РФ сформувався особливий політичний режим – путінізм, оснований на ідеології рашизму і образі колективного путіна. Його ознаками є мілітаризм, культ особи диктатора, який поєднав риси Сталіна і Гітлера, самозвеличування РФ шляхом насильницького пригнічення або заперечення існування інших народів, нав'язування їм ідей «руського міра», систематичне порушення норм і принципів міжнародного права, суверенітету інших держав, їхньої територіальної цілісності міжнародно визнаних кордонів. Вже в перших дописах окреслені паралелі політики Путіна і Гітлера, ідеології рашизму і фашизму: диктатор залишається при владі тому, що в російському суспільстві сформувався соціальний запит на той політичний курс, який він проводить, маніпулюючи свідомістю. Путін – носій патологічної

ненависті до цивілізованого світу, ідеолог реваншизму, експансіонізму, тероризму, ксенофобії, мстивості;

– з'ясування культу й атрибуту воєн для Росії, в тому числі й проти України, їх перманентного характеру і невмотивованої жорстокості: акти геноциду, свідоме масове насильство, розстріли, згвалтування, мародерство, викрадення дітей, жакливе поводження з військовополоненими, нищення міст і сіл, цивільної інфраструктури, що цілком вписується в багатовікову імперську традицію;

– осмислення співвідношення політики і моралі в практиці путінського режиму і нинішній війні. Аморальність і насильство увійшли у плоть і кров російського соціуму, стали антропологічним кодом суспільства, побудованого на ієрархії і підпорядкуванні, на грабежі і розприділенні ресурсів, на брехні і лицемірстві, де груба сила вище моралі, а влада – вище права. Цинізмом і фарисейством просякнута оголошена Путіним мета так званої спецоперації російської війни – «денацифікація» України, захист жителів Донбасу та інших регіонів від «неонацистів»;

– використання культури і духовності як складових збройної ескалації та інформаційної зброї ворога. Війна засвідчила крах «великої» культури, яка не тільки не утримала російських солдатів від звірств, але й активно готувала війну, заохочувала бомбардування українських міст і сіл, руйнування шкіл, університетів, бібліотек, музеїв, театрів, нищення унікальних пам'яток архітектури і мистецтва. Офіційно війну Україні оголосив і Московський патріархат, назвавши її «священною». Патріарх Кіріл благословив російське військо на масові вбивства людей і визначив кінцеву мету: вся територія сучасної України має увійти до зони виняткового впливу Росії.

Епіграфом другої частини, тобто українського задзеркалля, автор взяв такі слова: «Україна зробила тест ДНК і виявилось, що у неї немає ні братів, ні сестер, ні усиновлених дітей», спростувавши одразу путінський міф про «один народ» і «спільну історію». Самобутність України – це її національна неповторність, унікальність мови, історії, культури, світогляду, зрештою цивілізаційних цінностей. Незважаючи на багатовікову політику асиміляції і зросійщення українців, Московії не вдалося викоринити у них любов до своєї землі, почуття самоповаги, віру, самоназву, здатність боронити себе, відстоювати свою ідентичність, духовно-моральні, державницькі та євроінтеграційні устремління. В есеях цієї частини розвінчуються маніпуляції путінської пропаганди про те, що Україна не держава (це при тому, що вона членкиня ООН), а українці не окремий народ, що Росія воює не з Україною, а з НАТО, що Західний світ – загроза Росії. Значне місце відведено аналізу негативних явищ, зумовлених незавершеністю деколонізації та деколонізації суспільства, недооцінкою ролі національної ідентичності, культури, мови, церкви. Історик наголошує, що мова – це генератор і найвища форма патріотизму, пріоритетна цінність і ознака нації.

Наголошуючи на зовнішніх загрозах державній незалежності й територіальній цілісності України,

в першу чергу, звичайно, збройного вторгнення Московії, вчений водночас приділяє велику увагу внутрішній ситуації. Війна, як під мікроскопом, засвітила усі прорахунки діяльності вищого військово-політичного керівництва держави, усіх гілок влади, включаючи й президентів, у пострадянській трансформації українського суспільства, його реформуванні, забезпеченні обороноздатності та національної безпеки. Поряд з об'єктивними причинами, підступністю російського чинника, вказано на совковість Леоніда Кравчука, який хоч і забезпечив мирний вихід України зі складу СРСР, але не без його згоди вона була роззброєна, втратила ядерний статус, не провела люстрацію і залишилася у сфері впливу комуністів та РФ; на кумівство Леоніда Кучми як «батька прихвизації державної власності», формування авторитаризму, фінансово-промислових груп та олігархічно-корупційної системи влади, провідника так званої «багатовекторності» зовнішньої політики; на роль лідера Помаранчевої революції Віктора Ющенка в розгортанні партнерства з ЄС і співпраці з НАТО, в українізації та деколонізації суспільства, з одного боку, а з іншого, негативний вплив його «любих друзів» на збалансованість внутрішньої політики. У відповідь на його прозахідну орієнтацію Росія оголошувала енергетичні війни Україні; на кримінальне минуле і державну зраду президента-втікача Віктора Януковича, його відмову від асоціації з ЄС, співпраці з НАТО і прохання до Путіна ввести війська в країну під час Євромайдану; за час президентства Петра Порошенка країна отримала безвізовий режим, був конституційно закріплений курс на вступ до НАТО і ЄС, створено незалежну від Москви Православну церкву, у відповідь на окупацію Криму і частини Донецької та Луганської областей припинено дію Угоди про дружбу та співробітництво з РФ. Водночас суперечливо і непослідовно реалізовувались цінності Революції Гідності, не велась боротьба з корупцією та очищення влади, відбулися девальвація гривні і спад економіки; на долю Володимира Зеленського випало найбільше випробування війною, яка показала брак управлінського хисту і політичного досвіду, недооцінку можливого збройного вторгнення з боку Росії, згорання підприємств військово-промислового комплексу, будівництва фортифікаційних ліній, корупційні і зрадницькі скандали в його оточенні, шкідливість висловлювань у дусі репертуару 95-го кварталу «по приколу», «не на часі», «какая різниця» тощо. Не оминув дослідник згадати і провини громадянського суспільства, його інститутів, передусім соціального популізму лідерів політичних партій, хронічної хвороби малоросійства та маргінальності. Найбільшою помилкою виборців 2019 р., на думку автора, стало те, що кандидат у президенти сприймався не як реальна людина, шоумен і комік, а як художній персонаж фільму «Слуга народу».

Все це підводить до розуміння головного парадоксу задзеркалля, який зводиться до того, що РФ, її президенти, починаючи з Єльцина, а ще більшою мірою Путіна, крок за кроком реалізовували стратегію

знищення нашої державності, насадження ідеології «руського міра», нагнітання українофобії, формування агентури і п'ятої колони, підготовки збройного вторгнення і окупації території, натомість влада в Україні, парламент усіх скликань, уряди, президенти наївно вірили в «хороших руских», навіть після анексії Криму не зробили адекватних висновків, не протидіяли належним чином агресивній експансії і підіривній діяльності проросійських сил, не зміцнювали, а послабляли обороноздатність держави.

Підсумовуючи, можна зробити такий висновок: професор Михайло Юрій створив надзвичайно важливу, цікаву і потрібну науково-публіцистичну працю, в якій віддзеркалюються процеси, події і постаті за лаштунками офіційної політики РФ та України в умовах кровопролитної війни. Одним із очевидних плюсів книги є вміння автора аналізувати сьогодення з одночасним відчуттям історії. Тому кожна поставлена ним політична, соціальна чи культурна проблема «вписується» в проблематику понадчасового буття українського суспільства на тлі історичного процесу. Наведені в книзі факти дали підстави трактувати нинішню владу як інструмент

захисту інтересів не так суспільства, як олігархів і корупціонерів, не здатну забезпечити законність, верховенство права, незалежність судів. За таких умов можна покладатися не на владу, а на українську націю, на кожного українця, здатного стояти до кінця, боронити і працювати для Перемоги, для збереження державної незалежності та цілісності України.

Книга розрахована на науковців і викладачів історії, культурології, філософії, політології, соціології, учителів, аспірантів і студентів, усіх, хто цікавиться соціально-політичними процесами та проблемами цивілізаційного пізнання.

Мойсей Антоній – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету.

Moysey Antonyy – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of the Bukovinian State Medical University.

Received: 28.05.2025

Advance Access Published: May, 2025

© A. Moysey, 2025